

Geen toekomst voor onze kinderen zonder speelbosjes

Madeleine Frelie

Voor een buurtspeelbosje zijn geen dure materialen nodig

Voor kinderen valt de wereld te ontdekken in het bos. Ze vinden er plekjes om zich te verstoppen, bouwen er hutten samen met vrienden of graven ondergrondse hutten. Waar kunnen ze hun kracht en vaardigheden beter testen?

Auteur: Madeleine Frelie, dataspecialist en adviseur speelruimte OBB Speelruimtespecialisten

Iedere hogere tak geeft meer kriebels in de buik. In het bos hebben kleine diertjes de ruimte; kinderen kunnen ze hier bestuderen. Bij het spelen sneuvelt er soms een tak, bladeren worden van takken geritst, een mierennest wordt verstoord – maar wat geeft het? Daarvoor zijn er speelbosjes! Daar mag je ravotten en af en toe wat slopen. Want al spelende leren kinderen er van alles over de eigenschappen van de bomen, struiken en dieren die er leven, kortom: over biodiversiteit. Het bosje uit je kindertijd is zo groot als je verbeelding toen was. Alle verbeelding die kinderen gebruiken, alle vaardigheden die ze opdoen in het buurtspeelbosje hebben ze hard nodig. Overigens zijn speelplekken zonder bomen of struiken niet meer van deze tijd: hittestress door te lang in de zon zitten of spelen op dagen met veel zonkracht zorgt volgens het KNMI en KWF voor een reëel risico op verbranding van de huid.

De locatie

Het lijkt en is soms ook wel lastig om een geschikte locatie te vinden voor een speelbos, zeker in wijken met weinig (groene) openbare

ruimte. Toch zijn er meer mogelijke locaties dan men denkt. Logische locaties zijn bestaande bosjes in wijken, grasveldjes, maar ook bestaande speelplekken met alleen een grasveld met toestellen. Toestellen kunnen best een plekje krijgen in een buurtspeelbos; zie het voorbeeld in Veenendaal. Denk bijvoorbeeld ook aan particuliere terreinen en meerdere aaneengesloten tuinen; ook die vormen een prima locatie als er voldoende draagvlak voor is. Een locatie is geschikt als de breedte minimaal 20 meter bedraagt, maar wordt natuurlijk pas echt geschikt als er ook draagvlak is bij omwonenden. Ga met hen in gesprek en bereid dat goed voor! Zorg dat je de argumenten op een rij hebt; weet hoe je omwonenden gerust kunt stellen over mogelijke nadelen.

Het budget

Voor een buurtspeelbosje zijn geen dure materialen nodig. Wel moet er mogelijk duurder materieel gehuurd worden om de grond te bewerken en het bos vorm te geven. Het plantmateriaal – bomen en struiken – vraagt het grootste deel van het budget. Hoeveel bomen

Keuzes:

- **Beplanting:** als aanvulling op bestaande beplanting zoveel mogelijk snelgroeïende soorten; bij nieuwe terreinen een combinatie van snelgroeïende en duurzame soorten.

- **Open of dicht beeld:** hoe lager het veiligheidsgevoel in de buurt, hoe opener het eindbeeld.

- **Randen:** grenst het speelbosje aan een route met snelverkeer, zorg dan voor een stevige, formele rand, zoals een gemetseld muurtje of een dichte en stevige takkenril. Grenst het bosje aan een grasveldje of langzaamverkeersroute, dan kan de rand iets zachter zijn en bestaan uit een lichte verhoging en/of randbeplanting.

- **Toegang:** is het buurtspeelbosje uniek voor een wijk, stadsdeel of dorp, zorg dan voor een iets steviger en formeler type toegang, bijvoorbeeld met een gemetselde poort of een verbinding van houten palen. Zijn er meerdere speelbosjes en is de locatie minder uniek, dan kan de toegang wat losser aangegeven worden, bijvoorbeeld met (levende) takken.

- **Speelobjecten:** is de verwachte speeldruk in het buurtspeelbosje hoog, zorg dan voor twee of meer speelobjecten. De verwachte speeldruk is hoog als er in een buurt minder dan één speelbosje is voor 100 kinderen tot elf jaar.

- **Oppervlakte:** is er meer dan 1000 vierkante meter beschikbaar en kan er een oppervlak gekozen worden, kies dan een zo rond of vierkant mogelijke oppervlakte. Zo kunnen kinderen zich terugtrekken in het bosje om ongezien te spelen. Kies echter niet een te grote oppervlakte; de doorsnede moet veilig voelen, zodat het kind nog te roepen en gedeeltelijk te zien is. Een doorsnede van circa 80 meter is het maximum. Maar het bosje moet ook niet te klein zijn: een doorsnede van circa 20 meter is het minimum.

en struiken er gekocht moeten worden, hangt af van de locatie, de al aanwezige beplanting en de termijn waarop je het speelbos functionerend wilt hebben. De grootte en kwaliteit van het plantmateriaal bepalen vervolgens het totale benodigde budget. Diverse organisaties bieden subsidie aan, mits er duidelijkheid is over de locatie en het draagvlak en er een begroting gemaakt is. Denk bijvoorbeeld aan provinciale en gemeentelijke subsidiepotjes. Een subsidieadviseur kan je hierbij helpen. Maak je pleidooi voor een buurtspeelbosje nog sterker door te achterhalen hoeveel kinderen en volwassenen er gebruik van kunnen maken. Houd desnoods een gebruikersonderzoek om hier een nog beter beeld van te krijgen.

De kenmerken

Wat maakt een bosje nu tot een buurtspeelbosje? Een vrolijke toegang en een rand maken

duidelijk dat op de locatie gespeeld mag worden. De keuze van beplanting bepaalt in alle jaargetijden hoe bespeelbaar het bosje is, en ook hoe robuust het is: of het niet ten onder gaat aan het eigen succes. Een goede hovenier met verstand van plantmateriaal en spelen kan hierbij adviseren. Variatie door hoogteverschillen en natuurlijke speelobjecten, bijvoorbeeld keien of palen, maken het bosje nog leuker om in te spelen. Ook de omvang van het bosje heeft invloed op de beplantingskeuze.

De omvang

De omvang van de locatie hoeft echter geen beperking te zijn bij het aanleggen van een buurtspeelbosje. Wel is er een minimaal benodigde oppervlakte, in verband met de bespeelbaarheid. Daarnaast is er een minimale oppervlakte nodig in verhouding tot het aantal kinderen dat gebruik gaat maken van het

De locatie is geschikt als de breedte minimaal 20 meter is

buurtspeelbosje. Wordt het de enige natuur-speelplek in de buurt met mogelijkheden om te verstoppjen en te klimmen, dan trekt deze van-zelf veel kinderen aan. In een gemiddelde buurt is minimaal een oppervlakte van 1000 vierkante meter en een doorsnede van 20 meter nodig. In principe geldt: hoe groter, hoe beter. Er is echter ook een maximum, in verband met het veiligheidsgevoel van de kinderen zelf maar ook van hun ouders of verzorgers. Zij willen graag weten waar de kinderen zijn; een afgebakende plek biedt dan het gevoel van controle. Stem dit af met de toekomstige gebruikers als die mogelijkheid er is. Een te groot oppervlak komt echter zelden voor.

Publiciteit

Zijn locatie, draagvlak, middelen en enthousiasme voorhanden? En kun je aan de slag? Vergeet niet om even reclame te maken in de buurt! De lokale krant vindt het leuk om een foto met een stukje tekst te ontvangen en plaatst die graag. En als je een bericht post op social media, zien veel ouders en verzorgers het voorbijkomen.

Madeleine Frelie van OBB Speelruimte Specialisten: 'Ik word altijd enthousiast als ik met bewoners meedenk over het realiseren en promoten van een speelbosje. Het is onze ervaring dat je draagvlak creëert als je voor- en achteraf een gebruikersonderzoek doet. Dat helpt ook als je subsidie aanvraagt en samen met de buurt de realisatie ter hand wilt nemen. Let daarbij ook op hoe je de beheer- en speelafspraken op papier zet.'

Madeleine Frelie schreef al eerder het boekje 'Buitenspelen: spelideeën voor eigen tuin', ISBN 978-90-816525-1-3. Het boekje is te downloaden via de website van OBB.

Een te groot oppervlak komt zelden voor

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!

